4.10.2016

Varhaiskasvatuksen kehittäminen ja rahoituksen riittävyys

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto pyytää Espoon varhaiskasvatuksen asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien valtion talousarvioesitystä varhaiskasvatuksen kehittämisen ja rahoituksen riittävyyden näkökulmasta.

Espoon kaupunki / Sivistystoimen toimiala
Lausunto

Varhaiskasvatusta tulee kehittää osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Opetushallitus on laatimassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita siten, että niiden mukaan laaditut paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2017 alkaen. Talousarvioesityksen tulee taata varhaiskasvatuksen kehittämiselle ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden käyttöön ottamiselle riittävät resurssit.

Talousarviossa koulutus- ja tiedepolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden yhtenä tavoitteena on, että varhaiskasvatukseen osallistuvien alle 4-vuotiaiden lasten määrä kasvaa nykyisestä. Espoossa 2-vuotiaista lapsista 63 % ja 3-vuotiaista lapsista 80 % oli koko- tai osapäiväisessä varhaiskasvatuksessa vuoden 2015 lopussa. Osuudet ovat vastaavia kuin Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa keskimäärin (Lähde: Kuuden suurimman kaupungin lasten päivähoidon palvelut ja kustannukset vuonna 2015). Talousarviossa ei ole esitetty keinoja, joilla tämän tavoitteen toteutumista edistetään.

Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeen yhtenä tavoitteena on digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksien hyödyntäminen oppimisessa. Digitalisaation hyödyntäminen alkaa jo varhaiskasvatuksessa. On hyvä tavoite, että myös varhaiskasvatuksessa kehitetään digitaalisia oppimisympäristöjä. Koska digitaalisuus on varhaiskasvatuksessa kehittämiskohteena uusi, tulisi tähän kehittämistyöhön osoittaa valtionrahoitusta sekä laitteiden hankintaan että osaamisen kehittämiseen.

Esiopetuksessa olevien lasten varhaiskasvatusoikeuden muuttaminen siten, että kunnille mahdollistetaan esiopetuksessa olevan lapsen hoidon toteuttaminen kerhotoimintana, ei näkemyksemme mukaan tue varhaiskasvatuksen kehittämistä eikä lapsen päivän rakentumista eheäksi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa esimerkiksi kasvattajien vaihtuminen päivän aikana minimoidaan. Huoltajille tulee taata mahdollisuus valita varhaiskasvatuksen ja kerhotoiminnan välillä.

Esiopetuksen kehittämistä käsitellään talousarvoesityksessä perusopetuksen yhteydessä. Suomessa noin 75 prosenttia esiopetuksesta järjestetään kuitenkin varhaiskasvatuksen yhteydessä. Esiopetukseen osallistuvat lapset ovat pääsääntöisesti esiopetuksen lisäksi päivittäin varhaiskasvatuksessa ennen esiopetuksen alkua ja/tai sen jälkeen. Arviomme mukaan merkittävä osa Suomen kunnista kehittää esiopetusta ja varhaiskasvatusta kokonaisuutena, jossa huolehditaan myös hyvän jatkumon toteutumisesta perusopetukseen. Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen erilliset kehittämisresurssit ja -kohteet edellyttävät avustushakujen ja määrärahojen suuntaamisen yhteensovittamista.

Varhaiskasvatuksen tietotuotannon kehittäminen on erittäin tarpeellista. Tähän kuluvia resursseja ei saa vähentää varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämiseen osoitettavista resursseista. On myös varmistettava, että kunnille mahdollisesti tulevat rajapintakustannukset korvataan täysimääräisinä.

4.10.2016

Kannatamme lasten sosio-emotionaalisten taitojen tukiohjelman ja monikulttuurisuustaitojen tukiohjelman käynnistämistä.

Valtion rahoittaman opetus- ja kasvatustoimen henkilöstökoulutuksen painopisteinä ovat pedagogiikan, oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin uudistaminen ja kokeilut, kasvatuksen ja opetuksen tuki sekä kulttuurinen moninaisuus. Nämä painopisteet ovat hyvin linjassa Espoon varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painotusten kanssa.

Pääkaupunkiseudun kunnissa jo joka viides varhaiskasvatusikäinen lapsi on vieraskielinen ja vieraskielisten osuus kasvaa merkittävästi tulevina vuosina. Vieraskielisten lasten varhaiskasvatuksen kehittämiseen ei oteta juurikaan kantaa talousarvioesityksessä. Tarvittaisiin erillistä kohdennettua määrärahaa, jolloin kehittämisresursseja voitaisiin paremmin suunnata näiden lasten kasvun ja oppimisen tukemiseen jo varhaiskasvatusvaiheessa.

Yhteenveto

Talousarvioesityksen tulee taata varhaiskasvatuksen kehittämiselle ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden käyttöön ottamiselle riittävät resurssit.

Talousarviossa koulutus- ja tiedepolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden yhtenä tavoitteena on, että varhaiskasvatukseen osallistuvien alle 4-vuotiaiden lasten määrä kasvaa nykyisestä. Talousarviossa ei ole esitetty keinoja, joilla tämän tavoitteen toteutumista edistetään.

Esiopetuksessa olevien lasten varhaiskasvatusoikeuden muuttaminen ei näkemyksemme mukaan tue varhaiskasvatuksen kehittämistä. Huoltajille tulee taata mahdollisuus valita varhaiskasvatuksen ja kerhotoiminnan välillä.

On hyvä tavoite, että myös varhaiskasvatuksessa kehitetään digitaalisia oppimisympäristöjä. Varhaiskasvatuksen tietotuotannon kehittäminen on myös erittäin tarpeellista. Tähän kuluvia resursseja ei saa vähentää varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämiseen osoitettavista resursseista.

Talousarviossa esiopetuksen kehittämisen käsittely perusopetuksen yhteydessä ja varhaiskasvatuksen kehittämisen käsittely erikseen edellyttävät avustushakujen ja määrärahojen suuntaamisen yhteensovittamista. Arviomme mukaan merkittävä osa Suomen kunnista kehittää esiopetusta ja varhaiskasvatusta kokonaisuutena, jossa huolehditaan myös hyvän jatkumon toteutumisesta perusopetukseen.

Kannatamme lasten sosio-emotionaalisten taitojen tukiohjelman ja monikulttuurisuustaitojen tukiohjelman käynnistämistä.

Valtion rahoittaman opetus- ja kasvatustoimen henkilöstökoulutuksen painopisteet ovat hyvin linjassa Espoon varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen painotusten kanssa.

Vieraskielisten lasten varhaiskasvatuksen kehittämiseen ei oteta juurikaan kantaa talousarvioesityksessä. Tarvittaisiin erillistä kohdennettua määrärahaa, jolloin kehittämisresursseja voitaisiin paremmin suunnata näiden lasten kasvun ja oppimisen tukemiseen jo varhaiskasvatusvaiheessa.

Espoossa 4.10.2016

Titta Tossavainen

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaja